

18.08.2020

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**18 Ağustos 2020
Salı**

18.08.2020

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

18 Ağustos 2020 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİK

— Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Otizm ile Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

TEBLİĞ

— İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2020/20)

Sıkılaştırma adımlarında faiz artışı beklenmiyor

Merkez Bankası dün 7.3987 lira ile yeni zirvesini gören dolar kuruna karşılık piyasayı geleneksel repo ihalesiyle yüzde 11,25 faizle fonladı. Uzmanların görüşü PPK'da faiz artışı yapılmayacağı yönünde.

Dolar kurundaki sert yükseliş haftanın ilk işlem günü de devam etti. Dolar dün 7.3987 lira ile yeni tarihi zirvesine çıktı. Bir süredir sıkılaştırma adımlarını piyasayı yüzde 8,25 politika faizinden yüksek faizle fonlayarak sürdüren Merkez Bankası dünkü adımıyla sıkılaştırmada bir kademe daha genişletti. Önceki geleneksel yöntemli repo ihalelerinde ilan etmek dışında yazılı bir açıklama yapmayan Merkez Bankası dün hem sitesinden ihaleyi duyurdu hem de mail atarak 'geleneksel yöntemli' ifadesinin altını çizerek sıkılaştırma adımı olduğunu vurguladı.

CDS'lerde yükseliş sürüyor

10 milyar lira tutarında yapılan ihalede ortalama faiz 11,25 belirlendi ve geç likidite penceresi (GLP) faiz oranından piyasa fonlanmış oldu. Dünkü ihalede politika faizi ve faiz koridorunun üst sınırı yüzde 9,75'in oldukça üzerinde bir

faizle hızlı bir şekilde fonlama maliyetini artıran Merkez Bankası yine de kurun atışını alamadı. Piyasa uzmanları Merkez Bankası'nın perşembe günü yapacağı Para Politikası Kurulu öncesinde bu tarz sıkılaştırma adımlarıyla kuru politika faizinde değişikliğe gitmeden sıkıntılı dönemi atlatma hedefinde olduğu görüşünde. Dün Türkiye'nin iflas riskini gösteren 5 yıllık CDS de 573 seviyesini aştı.

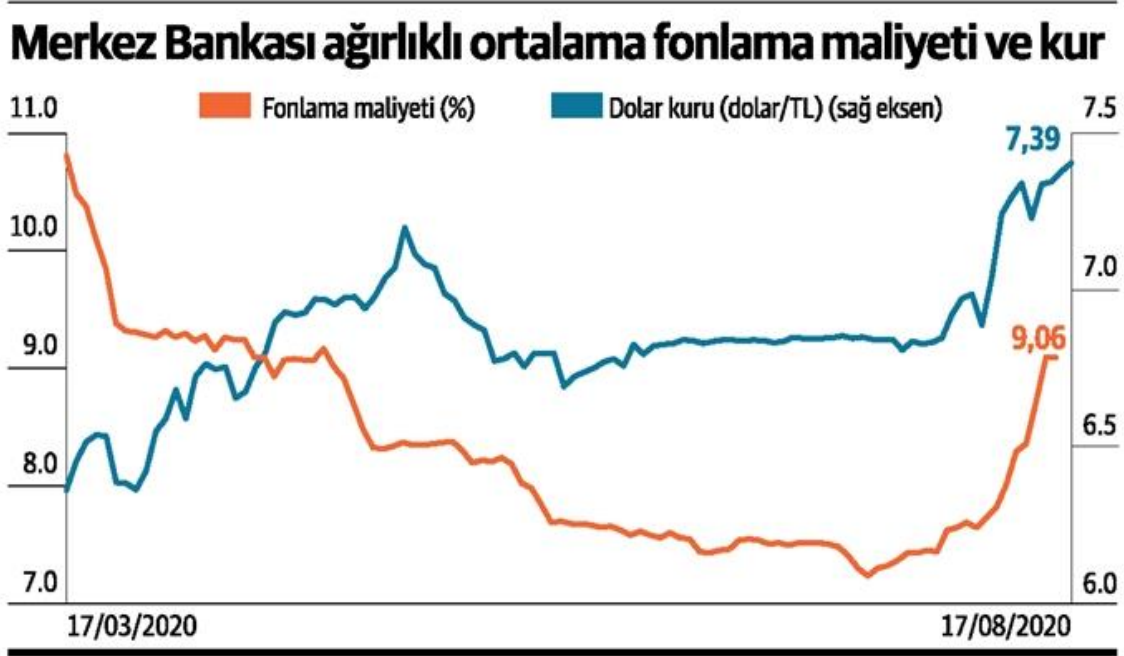
Fonlama maliyeti 7,34'e kadar inmişti

Merkez Bankası, kamu bankalarının desteğiyle uzunca bir süre 6.85 lira seviyelerinde kalan dolar kuru ve genişleme adımları çerçevesinde piyasayı fonlama maliyeti yüzde 7,40 seviyelerinde götürdü. Öyle ki 16 Temmuz'da politika faizi olan yüzde 8,25'in 90 baz puan altında yüzde 7,34'ten fonlama sağlamıştı. Ne zaman ki dolar kurunda hareketlenme başladı Merkez Bankası'nın sıkılaştırma adımlarıyla ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti de yükselmeye başladı. Perşembe günü de geleneksel yöntemli repo ihalesiyle 20 milyar TL verilmiş ve faiz oranı yüzde 9,06 seviyesine kadar çıkmıştı. Cuma günü de bir değişiklik olmadı. Merkez Bankası'nın dünkü adımı ile sıkılaştırma bir kademe daha belirginleşti. Yine miktar ihalesi açmayarak yüzde 8,25'ten fonlama sağlamadı. Banka fonlamanın bir kısmını geleneksel yöntemle açtığı ihalede faiz koridorunun üst bandının yani yüzde 9,75'in de üzerinde olan ve GLP faiz oranı olan yüzde 11,25'ten sağladı. Piyasa uzmanlarına göre cuma günü yüzde 9,06 olan ve dünkü hamleyle yüzde 10 sınırına doğru ilerleyen ağırlıklı ortalama fonlama maliyetinin perşembe gününe kadar yüzde 11,25'e çıkaracağını belirtiyor.

Politika faizinde artış beklenmiyor

Peki tüm bunlar ne anlama geliyor? Uzmanların bu konudaki görüşleri de ortaklaşıyor. Konuyla ilgili görüş veren uzmanlar ve analistler Merkez Bankası'nın PPK toplantısında politika faizini en az 300-400 baz puan artırarak 11,25-12,25 seviyesine çekmesi gerektiğini ancak bunun yapılmayacağını belirtti. Uzmanlar bankanın bunun yerine ihale yöntemleriyle piyasanın daha yüksek faizle fonlanmaya devam edeceğini kaydetti. Geç likidite penceresini kullanmadan yani ortalama fonlama maliyetini yüzde 11,25 seviyesine çekip bunun dolar kuru üzerindeki etkisini görmeden politika faizini arttırmayacağını vurgulayan uzmanlar, politika faizini artırmadan piyasa faizini artırma adımlarının süreceğine dikkat çekti. Uzmanlar Merkez Bankası'nın fonlamayı sıkarak bir süre daha devam edeceğini bankaları pahalı likidite kullanmaya zorlayarak piyasa faizlerini artırmayı sürdüreceğini dile getirerek bir sonraki adımın ise faiz koridorunu ve geç likidite penceresi faizini artırmak olabileceğini söyledi.

Ancak, görüş veren uzmanların bir uyarısı var. Daha önce de Ağustos 2018’de aynı senaryoyu Türkiye ekonomisinin yaşadığını hatırlatan piyasa uzmanları kararlı, sert bir adım atmadan bu alevin sönmeyeceğini ve geç kalındığında çok daha keskin hamleler yapılmak zorunda kalınacağına işaret etti.

4 ekonomist dışında artış bekleyen yok

AA Finans’ın Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın (TCMB) 20 Ağustos Perşembe günü gerçekleştireceği Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısına ilişkin anketine katılan ekonomistlerin büyük çoğunluğu politika faizinin sabit bırakılacağını tahmin etti. AA Finans’ın PPK toplantısına yönelik piyasa beklenti anketi, 22 ekonomistin katılımıyla sonuçlandı. Buna göre, 18 ekonomist politika faizinde (bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı) değişiklik beklemezken, 4 ekonomist faizlerin artırılacağı öngörüsünde bulundu. Ekonomistlerin politika faizindeki artış beklentileri 25 baz puan ile 175 baz puan arasında yer aldı. Ekonomistlerin yıl sonu politika faizi beklentilerinin medyanı ise yüzde 8,25 olurken, beklentiler yüzde 6,75 ile yüzde 12 arasında yer aldı. 23 Temmuzdaki son PPK toplantısında, politika faizi değiştirilmeyerek yüzde 8,25’te sabit bırakılmıştı.

Merkez Bankası, yüzde 11,25 faizle 10 milyar lira verdi

Geleneksel yöntemli repo ihalesine 73 milyar 700 milyon TL teklif geldi.

Merkez Bankası, bugün düzenlediği 16 Eylül vadeli geleneksel yöntemli repo ihalesi ile piyasayı 10 milyar TL fonladı.

Merkez Bankası'nın açtığı ihaleye 73 milyar 700 milyon TL teklif gelirken, ortalama bileşik faiz yüzde 11,85, en düşük faiz yüzde 11,79 ve en yüksek faiz yüzde 12,14 seviyesinde gerçekleşti.

Basit faizler ise en düşük yüzde 11,20, ortalama yüzde 11,25 ve en yüksek yüzde 11,51 oldu.

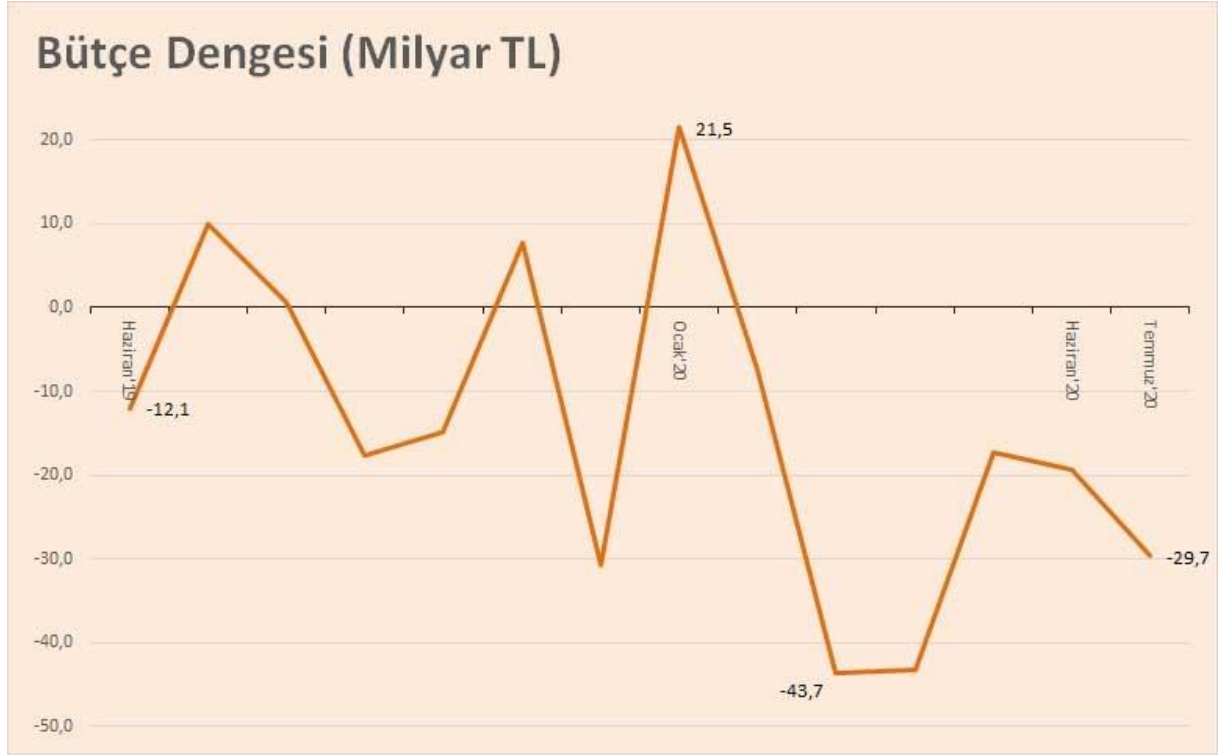
7 aylık bütçe açığı yıllık hedefi aştı

Hazine ve Maliye Bakanlığı, merkezi yönetim bütçe dengesinin temmuzda 29,7 milyar lira açık verdiğini duyurdu. 7 aylık açık 139,1 milyar liraya ulaştı. Böylece 2020 yılının tamamı için hedeflenen 138,9 milyar TL bütçe açığı 7 ayda verilmiş oldu.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, temmuz ayı merkezi yönetim bütçe dengesi sonuçlarına göre, bütçe dengesi temmuzda 29,7 milyar lira açık verdi. 7 aylık bütçe açığı 139,1 milyar liraya ulaştı. 2020 yılının tamamı için hedeflenen 139 milyar TL bütçe açığı 7 ayda verilmiş oldu.

2020 bütçesinde gider 1 trilyon 95.5 milyar lira, gelir 956.6 milyar lira, bütçe açığı ise 138.9 milyar lira öngörülmüştü.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada şöyle denildi:

"2020 yılı Temmuz ayında merkezi yönetim bütçe giderleri 116,2 milyar lira, bütçe gelirleri 86,5 milyar lira ve bütçe açığı 29,7 milyar lira olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, faiz dışı bütçe giderleri 107,8 milyar lira ve faiz dışı açık ise 21,2 milyar lira olarak gerçekleşmiştir.

Merkezi yönetim bütçesi 2019 yılı Temmuz ayında 9 milyar 901 milyon lira fazla vermiş iken 2020 yılı Temmuz ayında 29 milyar 696 milyon lira açık vermiştir.

2019 yılı Temmuz ayında 17 milyar 620 milyon lira faiz dışı fazla verilmiş iken 2020 yılı Temmuz ayında 21 milyar 240 milyon lira faiz dışı açık verilmiştir.

Bütçe giderleri 116,2 milyar lira

Merkezi yönetim bütçe giderleri Temmuz ayı itibarıyla 116 milyar 225 milyon lira olarak gerçekleşmiştir. Faiz harcamaları 8 milyar 456 milyon lira, faiz hariç harcamalar ise 107 milyar 769 milyon lira olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılında merkezi yönetim bütçe giderleri için öngörülen 1 trilyon 95 milyar 461 milyon lira ödenekten Temmuz ayında 116 milyar 225 milyon lira gider gerçekleştirilmiştir. Geçen yılın aynı ayında ise 83 milyar 533 milyon lira harcama yapılmıştır.

Temmuz ayı bütçe giderleri geçen yılın aynı ayına göre yüzde 39,1 oranında artmıştır. Giderlerin bütçe ödeneklerine göre gerçekleşme oranı ise 2019 yılında yüzde 8,7 iken 2020 yılında yüzde 10,6 olmuştur. Faiz hariç bütçe giderleri geçen yılın aynı ayına göre yüzde 42,2 oranında artarak 107 milyar 769 milyon lira olarak gerçekleşmiştir.

Faiz hariç giderlerin bütçe ödeneklerine göre gerçekleşme oranı ise 2019 yılında yüzde 9,0 iken 2020 yılında yüzde 11,3 olmuştur.

Bütçe gelirleri 86,5 milyar lira

Merkezi yönetim bütçe gelirleri Temmuz ayı itibarıyla 86 milyar 529 milyon lira olarak gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri 76 milyar 14 milyon lira, genel bütçe vergi dışı gelirleri ise 8 milyar 592 milyon lira olmuştur.

2019 yılı Temmuz ayında bütçe gelirleri 93 milyar 433 milyon lira iken 2020 yılının aynı ayında yüzde 7,4 oranında azalarak 86 milyar 529 milyon lira olarak gerçekleşmiştir. Bütçe tahminine göre bütçe gelirlerinin Temmuz ayı gerçekleşme oranı 2019 yılında yüzde 10,6 iken 2020 yılında yüzde 9,0 olmuştur. 2020 yılı Temmuz ayı vergi gelirleri tahsilatı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 30,3 oranında artarak 76 milyar 14 milyon lira olmuştur. Vergi gelirlerinin bütçe tahminine göre gerçekleşme oranı ise 2019 yılında yüzde 7,7 iken 2020 yılında yüzde 9,7 olmuştur."

Bakan Albayrak'tan 'borçluluk' eleştirilerine tepki

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, Türkiye'nin kamu ve hane halkı borç göstergelerinin hem dünya ortalaması, hem de gelişmekte olan benzer ülkelere kıyasla çok daha iyi durumda olduğunu belirtti.

Kişisel sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, Türkiye borç göstergelerine yönelik eleştiriler yapıldığını belirten Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, "Ekonomi ve kriz yönetimi konusunda sabıkası kabarık olup Türkiye'ye karanlık günler yaşatanlar, bugün borçluluk' üzerinden ortaya koydukları yalanlarla kendilerince yıpratma politikası izliyor" ifadesine yer verdi.

Türkiye'nin kişi başına düşen borç miktarının, gelişmekte olan ülkelere kıyasla düşük olduğunu belirten Albayrak, Türkiye'de 1291 dolar olan bu miktarın, gelişmekte olan ülkelerde 26 bin 680 dolar; dünya ortalamasında ise 6 bin 271 dolar olduğunu belirtti.

"Türkiye, hanehalkı ve kamu borçluluğu gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere kıyasla çok daha iyi durumdadır. Türkiye ekonomisi, dünden bugüne nasıl direncini koruyarak nice badirelere göğüs gerdiyse bu küresel krizden de daha da güçlenerek çıkacaktır" dedi.

Erdoğan'dan, Kılıçdaroğlu'na 2 milyon liralık tazminat davası

Son dakika haberine göre, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın avukatı Ahmet Özel, CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu hakkında 2 milyon liralık manevi tazminat davası açtıklarını bildirdi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumhuriyet Gazetesi'ne verdiği röportajda Recep Tayyip Erdoğan ve ailesinin yurtdışında serveti olduğu yönünde açıklamalarının ardından Kılıçdaroğlu'na 2 milyon liralık manevi tazminat davası açtı.

Erdoğan'ın Avukatı Özel, konuya ilişkin yaptığı açıklamada şunları kaydetti:

"CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu bugün bir gazetede Sayın Cumhurbaşkanımıza ve aile bireylerine yine yalan ve iftira yollu hakaretleri ile saldırmış, sözde yurtdışında paralar olduğundan bahsetmiştir.

Buna benzer daha önceki asılsız iftiralarda bağlamında tazminata mahkûm olmasına rağmen Kemal Kılıçdaroğlu alışık olduğu yalan ve iftira siyasetini devam ettirmektedir.

Görünen o ki yapılan onca haksız fiillerine ilişkin mahkemeler tarafından milyonluk tazminatla mahkum edilmiş olsa da o yüzü kızarmadan yalanlarına devam etmekte bir beis görmemiştir."

Donald Trump: Erdoğan beni dinliyor

ABD Başkanı Donald Trump, başkanlık seçimindeki rakibi Joe Biden'ı eleştirerek, 'Erdoğan gibi yabancı liderler birinci sınıf satranç oyuncusu, onlarla başa çıkabilecek zihinsel kapasiteden yoksun bir ABD Başkanı olmamalı. Erdoğan beni dinliyor' dedi.

ABD Başkanı Donald Trump, 3 Kasım Başkanlık seçiminde karşısında yer alacak Demokrat Parti'nin Başkan Adayı Joe Biden'ın göreve uygun olmadığını söyledi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'a atıfta bulunan Trump, "Erdoğan gibi yabancı liderler birinci sınıf satranç oyuncusu, onlarla başa çıkabilecek zihinsel kapasiteden yoksun bir ABD Başkanı olmamalı" dedi.

ABD Başkanı Donald Trump, Fox&Friends programına canlı yayın bağlantısıyla katıldı. Trump, katıldığı yayında Demokrat Parti'nin başkan adayı Joe Biden hakkında konuştu. Trump, Biden'ın göreve uygun olmadığını belirtirken "Erdoğan gibi yabancı liderler birinci sınıf satranç oyuncusu, onlarla başa çıkabilecek zihinsel kapasiteden yoksun bir ABD Başkanı olmamalı" ifadelerini kullandı.

"ERDOĞAN BENİ DİNLİYOR"

Trump, yayındaki açıklamalarına şöyle devam etti: Geçen hafta dünya liderleri benden Erdoğan'ı bir aramamı rica etti. Neden diye sordum. Dediler ki 'O bir tek seni dinler, bizi dinlemiyor'. Bu ABD yüzünden mi diye sordum. 'Hayır. Senin yüzünden, senin kişiliğin yüzünden. Tek dinleyeceği kişi sensin. Çünkü o kişilik bir tek sende var. Onunla anlaşabiliyorsun.' Ki bu doğru. Ben onunla anlaşabiliyorum. Beni dinliyor."

Ankara Valiliğinden yeni koronavirüs tedbirleri

Ankara Valiliği, koronavirüsle mücadele kapsamında yeni tedbirler açıkladı. Buna göre Ankara'da 65 yaş üzeri vatandaşlara düğün, cenaze gibi toplu alanlara giriş kısıtlaması getirildi.

Ankara'da koronavirüsle mücadele tedbirleri kapsamında 65 yaş ve üzeri ile kronik rahatsızlığı olanların düğün, cenaze, taziye, pazar yeri, sosyal faaliyetler gibi alanlara girişleri kısıtlandı.

Ankara İl Umumi Hıfzıssıhha Kurulu, Ankara Valisi Vasip Şahin başkanlığında olağanüstü toplanarak gündemindeki konuları görüştü.

Evde izolasyona tabi tutulan COVID-19 tanılı ya da temaslı bazı vatandaşların acil işlerini gerekçe göstererek evde izolasyon yükümlülüklerini ihlal edip sosyal hayata katılmak suretiyle halk sağlığını ciddi anlamda riske attığı belirlendi.

Vatandaşların düğün, nişan, cenaze ile sosyal faaliyetlerde ve toplu ulaşım araçlarında kalabalık olarak bir araya gelmek suretiyle hastalığın yayılımının

arttırmasının özellikle 65 yaş ve üstü vatandaşların sağlığı açısından ciddi tehlike oluşturduğu değerlendirildi.

Mahalle denetim ekipleri izleme ve takip yapacak

İl Umumi Hıfzıssıhha Kurulunda ilgili birimler arasında koordinasyon tesis edilerek, COVID-19 tanılı ya da temaslı olması nedeniyle evde izolasyona alınan kişilerin Sağlık Bakanlığınca belirlenen izolasyon koşullarına uymalarının, elektronik imkanlar da dahil olmak üzere her türlü tedbir alınarak muhakkak sağlanmasına karar verildi.

Salgınla mücadelede alınan tedbirlerin sahada etkin şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla kurulan Salgın Denetim Merkezleri bünyesinde "Mahalle Denetim Ekipleri"nin oluşturulması, bu ekiplerin mahallelerinde tespit edilen ve karantinaya alınan kişileri birebir takip etmelerinin sağlanması kararlaştırıldı.

Bu ekiplerin yaygın ve etkin şekilde mahalle bazlı izleme ve takip çalışmalarını yürütebilmesi için mahalle denetim ekiplerinde; kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler ve kolluk birimlerimizin personelinin yanı sıra okul müdürleri ve öğretmenlerin, din görevlilerinin, muhtarlar ve azalarının, apartman ve site yöneticilerinden temsilcilerin ve kolluk personelinin görevlendirilmelerinin sağlanmasına karar verildi.

HES uygulaması kamu kurumlarına girişlerde kullanılacak

Kurul, Başkent'te taksi, dolmuş ve toplu ulaşım araçlarında şoför mahalli ile yolcular arasında fiberglas ile bölümlenme yapılmasını, 65 yaş ve üzeri ile kronik rahatsızlığı olan vatandaşların düğün, cenaze, taziye, pazar yeri, sosyal faaliyetler vb. gibi topluca bulunulan alanlara girmelerinin kısıtlanmasını, sokak düğünlerinde düğün süresinin azami 2 saat belirlenmesini, buralarda toplu yemek verilmesinin yasaklanması ile diğer ayrıntı ve usullerin kaymakamlıklarca belirlenmesini kararlaştırdı.

Hayat Eve Siğar (HES) uygulamasının tüm kamu kurumlarında randevu talepleri öncesi ve kamu kurumlarına girişlerde kullanılmasına da karar veren Kurul, 65 yaş ve üzeri vatandaşların toplu ulaşım araçlarının yoğun olduğu zamanlarda (trafiğin pik yaptığı saatlerde) bu araçları kullanmamaları tavsiyesinde bulundu.

Her türlü bilgilendirmeye karşın evde izolasyon yükümlülüğünü ihlal ettiği tespit edilenler hakkında da karar alan Kurul, bu kişilere idari para cezası uygulanmasının yanı sıra konusu suç teşkil eden eylemlere ilişkin gerekli adli işlemlerin başlatılmasını kararlaştırdı.

Ali Ekber YILDIRIM

18 Ağustos 2020

Pamukta üretim düştü, ithalat patladı

Pamuk kozaları açmaya başladı, tarlalar beyaza bürünüyor. Yakında hasat başlayacak. Çiftçiye verilecek destekleme primi bile henüz belli değil. İthalat ise tüm hızıyla sürüyor.

Bundan 3 yıl önce pamukçular hedef koydu, lif pamuk üretimi 1 milyon tona çıkarılacaktı. Üreticinin koyduğu hedef, yanlış politikalar, verilmeyen destekler nedeniyle gerçekleşmedi. Üretici büyük hayal kırıklığına uğradı. Üretimi azaltmak zorunda kaldı.

Geçen sene 818 bin 511 ton olan lif pamuk üretimi bu yıl yüzde 40 oranında düşüşle 626 bin ton civarında olması bekleniyor.

İthalat ise 1 milyon ton sınırına dayandı. Yani üretim için hedeflenen 1 milyon ton, ithalatta yakalanmış oldu. Üretim yüzde 40 azaldı, ithalat yüzde 40 arttı. Böylesi ancak Türkiye'de olur dedirten bir tablo.

Hükümet, Çukurova, Ege, Güneydoğu Anadolu, Antalya, Antakya'daki pamuk çiftçisine destek vererek üretimi artırmak yerine, Amerika, Yunanistan, Brezilya, Azerbaycan, Tacikistan, Meksika, Sudan, Kazakistan, Arjantin, Türkmenistan, Avustralya, Hindistan, Özbekistan, Uganda, Benin, Burkina Faso, Tanzanya, Togo, İsrail, Güney Afrika, Kamerun ve daha birçok ülkenin pamuk çiftçisine destek olarak ithalattı patlattı. İç savaşın sürdüğü Suriye'den, tarım arazisi kiralayıp üretim yapacağımız Sudan'dan bile pamuk ithal etmişiz. Sözün bittiği yerdeyiz.

İthalatın yüzde 85'i 5 ülkeden

Tarım ve Orman Bakanlığı Ürün masaları tarafından yayınlanan Pamuk Raporu'na göre, Türkiye'nin lif pamuk ithalatı 2018 yılında 766 bin 947 ton oldu. 2019 yılında ithalat 950 bin 590 tona ulaştı. Sezon bazında bakıldığında dünyada pamuk takvim yılı 1 Ağustos - 31 Temmuz olarak kabul edilir. Türkiye'nin 2018-2019 sezonunda lif pamuk ithalatı 760 bin 858 ton olurken, 2019-2020 sezonunda Haziran sonu itibariyle 918 bin 416 tona yükseldi. Temmuz sonu itibariyle ithalatın 1 milyon ton sınırına dayandığı ifade ediliyor.

Son iki sezonun Haziran ayı verilerine bakıldığında, Haziran 2019'da 69 bin400 ton ithalat yapıldı. Bu yıl Haziran'da ithalat 83 bin 560 ton oldu. Geçen sene koronavirüs yani pandemi yoktu. Bu sene pandemiye rağmen ithalat arttı.

Ulusal Pamuk Konseyi'nden aldığımız verilere göre, 2019-2020 sezonunun 11 ayında geçen yılın aynı dönemine göre ithalatta yüzde 39.03 artış kaydedildi. Başka bir ifadeyle geçen sezona göre 257 bin 845 ton daha fazla pamuk ithal edildi. Haziran 2020 sonu itibariyle en çok ithalat yapılan ilk beş ülke sırasıyla şöyle; Amerika Birleşik Devletleri yüzde 38. 36 pay ve 352 bin 317 ton ile ilk sırada. Brezilya yüzde 19.34 ve 177 bin 592 ton ile ikinci olurken, Yunanistan yüzde 17.25 pay ve 158 bin 441 ton ile üçüncü oldu. Azerbaycan 64 bin 938 ton ve yüzde 7.07 pay ile dördüncü olurken, Tacikistan yüzde 3.15 ve 28 bin 910 ton ile 5.sırada yer aldı. Toplam ithalatın yüzde 85.17'si bu beş ülkeden yapıldı.

Yunanistan'dan ithal edilen pamuk Ege'deki üretimden fazla

Bugünlerde savaşın eşiğine geldiğimiz Yunanistan'dan 2019-2020 sezonunda ithal edilen lif pamuk Ege Bölgesi'ndeki üretimden fazla. Yunanistan'dan ithal edilen lif pamuk 158 bin 441 ton. Ege'de beklenen üretim miktarı 156 bin 52 ton. Türkiye, 2019-2020 sezonunda Amerika'dan 352 bin 217 ton lif pamuk ithalatı yaptı. Bu, Türkiye pamuk üretiminin yarısını gerçekleştiren Güneydoğu Anadolu yani Şanlıurfa ve Diyarbakır'daki üretimle neredeyse aynı seviyede. Güneydoğu Anadolu'da bu yıl beklenen pamuk üretimi 365 bin 216 ton.

Bir zamanlar Türkiye'nin en verimli ovası olan ve pamuk üretimi ile romanlara, öykülere konu olan Çukurova'da üretilen pamuk, Brezilya'dan ithal edilen pamuğun yarısı kadar.

Ulusal Pamuk Konseyi Başkanı Bertan Balçık

Hasada 400 bin ton ithal pamukla girilecek

Ulusal Pamuk Konseyi Başkanı Bertan Balçık hasat öncesi pamuktaki gelişmeleri, fiyat ve primle ilgili beklentilerini ise özetle şöyle anlattı:

1- Türkiye olarak 1 milyon ton lif pamuk üretmeyi hedefliyorduk, ancak olumsuz iklim koşulları ve özellikle GAP ve Çukurova bölgelerinde zararlıların verimi düşürmesi sebebiyle 800 bin ton lif pamuk üretebildik. Tüketimde beklenti 1 milyon 700 bin tonda, ancak COVID-19 sebebiyle 1 milyon 400 bin tonda kaldık.

2- Türkiye, geçen seneden az bir devir stoku ile sezona girdiği için kendi üretimi olan 800 bin ton hariç en az 600 bin ton ithalat yapmak zorundaydı. Peki, Türkiye 31 Temmuz 2020 itibarıyla ne kadar pamuk ithal etti? İlk 11 aylık ithalat rakamı 918 bin ton. Ve bu işle uğraşan ithalatçı firmaların söylediklerine göre Temmuz ayı ile birlikte son bir yılda 1 milyon tona yakın lif pamuk ithal edildi. Hani ihtiyacımız 600 bin tonda?

3- İçeride hala satılamayan 100 bin ton pamuk var. Bununla birlikte 15 Eylül'de yeni hasat sezonuna girilecek ve yaklaşık 600 bin ton gırcırlanmış lif pamuk olacak. Üstelik iplikçinin deposunda ithal 400 bin ton daha pamuk var. Zaten sanayiciler de "Aralık ayına kadar elimizde yeterince hammadde var" diyor.

Çiftçinin fiyat ve prim beklentisi

4- Üretici ise sezonda fiyatların bugünkü seviyenin altında oluşmasından ve daha da kötüsü yeterince alıcı olmamasından endişe ediyor. Çiftçi maliyet artışlarını, enflasyonu bir tarafa bıraktı bu sezon bitsin diye bekliyor. İnsanlar pamuğu ağzına almak dahi istemiyor.

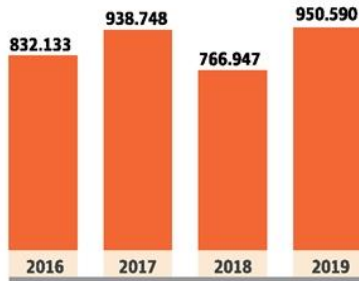
5- Şu anda İzmir Ticaret Borsasında oluşan ortalama fiyat, ithal Amerikan pamuğuna göre yüzde 15 aşağıda. Maalesef hesapsızca yapılan ithalat, çiftçiye ve gırcırcıyı esir aldı. Sezon öncesinde mutlaka buna bir çözüm bulunması gerekiyor.

6- Acaba buğdayda olduğu gibi "Türk Şeker" modeli örnek alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığı lif pamuk alımı yapar mı? Ya da hala bir türlü açıklanmayan ve çiftçinin kütlü pamuğa kiloda 1 lira 50 kuruş olarak beklediği prim miktarı açıklanır mı? Olağanüstü durumlar olağanüstü tedbirler almayı zorunlu kılıyor.

Bertan Balçık'ın da işaret ettiği gibi ülkemize en fazla istihdam, katma değer ve cari fazla kazandıran tekstil ve hazır giyim sektörünün, en önemli hammaddesi olan pamuk ve onu üreten çiftçi bu ilgisizliği hak etmiyor!

Türkiye Pamuk Üretimi	2020/2021 Ürünü					2019/2020 Ürünü					
	ÇKS üretim alanı (ha)	Kütlü pamuk üretimi	Lif pamuk üretimi	Pamuk çekirdeği üretimi	2020'de Gerçekleşen Düşüş (%)	ÇKS üretim alanı (ha)	Ortalama Verim (Ton/Dekar)	Kütlü pamuk üretimi	Ortalama Çırcır Randımanı (%)	Lif pamuk üretimi	Pamuk çekirdeği üretimi
	2019	2019 (Mts)	2019 (Mts)	2019 (Mts)		2020		2020 (Mts)		2020 (Mts)	2020 (Mts)
Şanlıurfa	272.598	845.043	312.670	439.427	-40	163.559	4,50	736.015	39	287.046	404.808
Diyarbakır	83.515	335.259	124.046	174.335	-50	41.758	4,80	200.436	39	78.170	110.240
G.Doğu toplam	356.413	1.180.312	436.715	613.762	-42	205.316	4,56	936.451	39	365.216	515.048
Kahramanmaraş	18.716	65.507	23.582	34.064	-50	9.358	4,80	44.918	39	17.518	24.705
Hatay	47.473	166.156	59.816	86.401	-50	23.737	4,80	113.938	39	44.436	62.666
Adana	53.181	212.725	76.581	110.617	-60	21.272	4,50	95.726	39	37.333	52.649
Çukurova toplam	119.371	444.388	159.980	231.082	-54	54.367	4,68	254.582	39	99.287	140.020
Ege	111.148	550.184	214.572	302.601	-20	88.918	4,50	400.133	39	156.052	220.073
Antalya	4.370	18.573	7.244	10.215	-10	3.933	4,00	15.732	39	6.135	8.653
Ege+Antalya toplam	115.519	568.758	221.816	312.816	-20	92.851	4,48	415.865	39	162.187	228.726
Türkiye toplam	591.302	2.193.458	818.511	1.157.660	-40	352.535	4,56	1.606.897	39	626.690	883.793

Pamuk ithalatı (ton)

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı
Nisan 2020 Pamuk Bülteni

Alaattin AKTAŞ

18 Ağustos 2020

Konut inşaatı yeniden artacak gibi...

✓ İnşaat ruhsatı alınan konut sayısında geçen yılki çöküşten sonra bu yıl bir canlanma göze çarpıyor. Ancak ruhsata konu konut sayısı hala önceki yılların çok altında.

✓ Kamu bankalarının düşük faizli konut kampanyası haziran ve temmuzda 231 bin ipotekli konut satışı gerçekleşmesini sağladı. Ancak bu satışın yalnızca 71 bini ilk satış.

Yok yok, temmuz ayında rekor kıran toplam konut satışından söz etmiyoruz; o ayrı. Bizim sözünü ettiğimiz canlanma, yeniden konut yapma eğilimiyle ilgili.

Belediyeler bu yılın ilk yarısında 212 bin konut yapımı için ruhsat verdi. Aslında bunu "inşaat yapacaklar ruhsat aldı" diye okumak daha doğru. Çeyrekten çeyreğe geçişte çok hızlı bir artış var. İlk çeyrek 81 bin, ikinci çeyrek 131 bin. Ayrıca geçen yıla göre çok daha hızlı bir artış söz konusu. İkinci çeyrekte geçen yıl 46 bin konut yapımı için ruhsat alınmışken sayı bu yıl 131 bine çıktı.

Kıyaslamayı yalnızca bir önceki çeyrek ya da geçen yıllarla yapınca hızlı bir artış dikkati çekiyor ama önceki yıllara da bakmak gerek. Bu yılın ilk yarısındaki ruhsata konu konut sayısı olan 212 bin son yılların (2006'dan bu yana olan dönemin) en düşük düzeyine işaret ediyor.

Ama üstünde durulması gereken geçen yılki çöküşten sonra yeniden normale dönüş, yeniden canlanma eğiliminin ortaya çıkıyor gibi olması.

Geçen yılın üçüncü çeyreğinde 58 bin, son çeyreğinde 143 bin konut için yapı ruhsatı alınmıştı. Dolayısıyla en azından üçüncü çeyrekte de hızlı bir artış gerçekleşecek. Son çeyrekte de geçen yılın üstünde bir sayı gelirse bu artık

somut bir şekilde yeni konut yapımında yeniden gaza basıldığı anlamını taşıyacak.

Yapı kullanma izninde durum

Ruhsata konu yeni inşaatlarda 2018 yılıyla başlayan yavaşlama etkisini gösteriyor ve yapı kullanma izni verilen konut sayısı geriliyor. Bu gerileme ilk çeyrekte çok belirgindi, ikinci çeyrekte daha ılımlı bir düşüş gözlemlendi. İlk altı ay toplamında 397 binden 269 bine inilmiş durumda.

Her ne kadar yapı kullanma izin belgesi verilen konut sayısı geçen yılın altında kalmışsa da bu konutlar inşaat ruhsatı verilenlerden fazla. Genel eğilim olarak hep yeni başlanacak inşaatlarla ilgili ruhsat sayısı fazla olurken son üç yıldır durum tersine döndü. İlk altı aylık dönemleri kapsayan tablomuzda da görüleceği gibi son üç yıldır yapı kullanma izin belgesine konu konut sayısı, inşaat ruhsatı verilenlerin üstünde seyrediyor.

İnşaat sektörü geçen yılki çöküşten sonra toparlanıyor mu? (Konut sayısı adet)

	İnşaat ruhsatı			Yapı kullanma izin belgesi		
	1. çeyrek	2. çeyrek	İlk yarı	1. çeyrek	2. çeyrek	İlk yarı
2002	20.891	46.398	67.289	33.149	30.987	64.136
2003	26.162	49.885	76.047	36.759	33.909	70.668
2004	58.981	71.307	130.288	46.317	26.927	73.244
2005	77.382	141.229	218.611	38.763	54.127	92.890
2006	115.627	174.468	290.095	46.309	68.417	114.726
2007	112.394	170.511	282.905	62.527	79.518	142.045
2008	121.403	148.346	269.749	91.463	87.620	179.083
2009	135.571	113.802	249.373	131.015	128.172	259.187
2010	129.674	181.883	311.557	92.645	97.004	189.649
2011	109.618	164.358	273.976	106.265	145.130	251.395
2012	149.728	222.780	372.508	119.154	132.860	252.014
2013	163.008	246.180	409.188	153.668	164.794	318.462
2014	298.349	288.428	586.777	262.982	160.805	423.787
2015	187.082	246.083	433.165	160.981	194.706	355.687
2016	261.618	252.329	513.947	164.701	188.486	353.187
2017	238.680	430.573	669.253	196.683	195.193	391.876
2018	141.642	219.850	361.492	207.496	202.431	409.927
2019	77.204	45.548	122.752	250.556	145.994	396.550
2020	81.438	130.793	212.231	155.819	113.519	269.338

Kredinin cazibesi azaldı satış da hız kesecek

Hazirandaki 190 binden sonra temmuzda da toplam 229 bin konut satıldı. Böylece konut satışında zirveye çıkıldı. Bundan sonra bu düzeyde bir satışı kolay

kolay görme şansımız olmayacak.

Harç bitti yapı paydos, misali konut kredisinde o cazip kredi olanakları da geride kaldı. Konut satışı ağustos ayında belirgin ölçüde hız kesecek. Çünkü artık ne bir yılı ödemesiz dönemli on beş yıl vade var, ne aylık yüzde 0.64 faiz.

Bu krediyi kapan kaptı. Bir de fiyatı çok yükselmemiş ev bulunmuşsa çok avantajlı bir iş yapılmış oldu.

Konut satışında toplam sayının bir önemi olmadığını, asıl ilk satışların önem taşıdığını kaç kez yazdık. Temmuzda da toplam satış 229 bin ama ilk el satış 68 bin düzeyinde. İlk satışlarda yüzde 75 artış var ve bunu ipotekli satışlar sağlamış; ipotekli olmayan satışlar ise gerilemiş.

İlk yedi ayda da ilk satışlar öyle çok fazla artış göstermiş değil. Geçen yıl 245 bin olan ilk satış, bu yıl 266 bine çıkmış.

Ucuz krediyle 231 bin satış

Ucuz ve avantajlı krediyle iki ayda 231 bin satış gerçekleştirildi. Yani ağırlıklı kamu bankaları 3'e mal ettikleri parayı 2'ye konut kredisi kullanarak 231 bin konutun satışına aracılık etmiş oldu.

Ama bu 231 bin konutun tümü ilk el değil ki. Bu sayının yalnızca 71 bini ilk satışlardan oluşuyor. İlk satış haziranda 32 bin, temmuzda 39 bin oldu.

İpotekli ikinci el satış ise haziranda 69 bin, temmuzda 91 bin düzeyinde gerçekleşti.

Kimse kendini haziranda 190 bin, temmuzda 229 bin, yani iki ayda 419 bin konut satıldı diye avutmasın.

İpotekle gerçekleşen ilk satış önemli ve o da iki ayda 71 bin. Yani toplam satışın yalnızca yüzde 17'si.

Ucuz kredi avantajıyla gerçekleşen ikinci el satışlar da tabii ki bir hareket yaratıyor, vergi doğuruyor, hizmetler sektörüne katkı sağlıyor; ama bu satışların inşaat sektörünü harekete geçirmek gibi doğrudan bir etkisi yok.

Bir de toplam satışlardan hareketle "Şu kadar vatandaş ev sahibi oldu" denilmiyor mu! Bu mantıkla gidersek satan da evini kaybetmiş oluyor!

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Biden formülü 28 Şubat'ta uygulandı

18 Ağustos 2020

Demokratların başkan adayı Joe Biden, "Erdoğan'ı darbeyle değil seçimle devireceğim" dedi, "Erdoğan'a karşı muhalefete destek vereceğim" diye konuştu.

Bu iki cümle kıyametin kopmasına neden oldu. Muhalefet bu konuda başarılı bir sınav veremedi. "7 ay önce söylenen söz neden şimdi gündeme geliyor" diye yarım ağız değerlendirmeler yapıldı. 7 ay değil, 7 yıl sonra da gündeme gelse dahi yürekli bir şekilde, "Biden efendi, sen Türkiye'yi müstemleke memleketi mi zannediyorsun? Erdoğan'la biz demokratik yönden mücadele ederiz. Hadi oradan" demeleri lazımdı. Deseler büyürlerdi.

28 ŞUBAT FORMÜLÜ

Aslında bu yazıyı meslek büyüğüm Hasan Cemal'in yazmasını beklerdim. Çünkü Biden'ın sözünü ettiği model, aslında 28 Şubat'ta uygulandı. Hasan Cemal onu, 'Türkiye'nin Asker Sorunu' isimli kitabında gazeteci Cengiz Çandar'ın tanıklığıyla anlattı.

Erbakan'ın devrilmesi, ABD Dışışleri Bakanlığı planlamasıydı. İsrail yanlısı Washington Institute'ta Türkiye bölümünü yöneten Alan Makovsky, eski ABD Ankara Büyükelçisi Morton Abromovitz'e, 12 Mart 1997 tarihinde Dışışleri Bakanlığı'nın 8. katındaki toplantıdan söz ediyor. 28 Şubat'tan 12 gün sonra yapılan, Madeleine Albright'ın düzenlediği 'Türkiye' başlıklı toplantı. Toplantıya, darbe dönemlerinden bildiğimiz Amerikan derin devletine mensup isimler davetli. Richard Perle, Paul Wolfowitz, Henri Barkey, Morton Abramowitz, Alan Makovsky gibi. Bunlar herhalde demokrasiyi konuşacak değiller. Erbakan'ın nasıl devrileceğini tartışıyorlar.

KANSIZ DARBE

Toplantıdan "Askeri darbe olmaksızın Erbakan gitmelidir" sonucu çıkıyor. Erbakan'ın gidiş sürecini ABD Dışışleri Bakanı Albright yönetiyor. O dönem Albright'ın, 28 Şubat'çılara "Konvansiyonel yöntemlerle, tankla, topla

darbe yapmayın. Demokrasi içindeki mekanizmaları harekete geçirerek Erbakan'ı devirin" talimatını verdiği konuşuluyordu.

28 Şubat süreci ABD Dışışleri Bakanlığı'nın 8. katında planlandığı gibi yönetilerek sonuç alındı. MGK'da ablukaya alınan Erbakan istifaya zorlandı. DYP bölündü. Parlamento dengeleriyle oynanarak Mesut Yılmaz başkanlığında hükümet kuruldu.

PLANIN GÜNCELLENMİŞ HALİ

"Hiçbir savaş bir öncekinin benzeri olmaz" derler. 15 Temmuz'da darbe ile Erdoğan'ı deviremeyenler, belli ki planlarını güncellemişler. Parlamenter sistemde Meclis'teki dengeleri değiştirerek aldıkları sonucu başkanlık sisteminde başaramayacaklarını görüyorlar. Bu kez Erdoğan'ı tasfiye etmek için karşısına ittifak çıkarmayı seçtiler. Yerel seçimlerde de kısmen sonuç aldılar. AK Parti bunu anlayamadı. Biden da ona işaret ediyor. "Seçim süreci ile İstanbul'dan dışarı atıldı" diyor. Şimdi Ali Babacan ve Ahmet Davutoğlu partilerini de ittifaka dahil ederek kesin sonuç almak istiyorlar.

FORMÜLÜN MESUT YILMAZ'I KİM?

Yeni plan bu. 28 Şubat'ın revize edilmiş hali. Şimdi asıl benim merak ettiğim nokta şu: Biden'ın temasta olduğunu söylediği muhalefet lideri kim acaba? 28 Şubat'taki Mesut Yılmaz rolünü üstlenmesini istedikleri ismi merak ettim.

CUMHURBAŞKANLIĞI HESABI KARIŞTI

CUMHURİYET gazetesinden İpek Özbey, CHP Lideri Kılıçdaroğlu'na "Aklınızdan cumhurbaşkanı adayı olarak hiç Abdullah Gül geçti mi?" diye

soruyor. Kılıçdaroğlu, tabii ki "Hiç aklımdan çıkmıyor ki" diye yanıt vermiyor. Ama "Abdullah Gül Cumhurbaşkanı adayımız değil" de demiyor. Tam aksine, Gül'ü ima ederek "Abdullah Gül'den neden bu kadar korkuyorlar" diyor. Bu durumda, "Erdoğan'ın eski arkadaşını Cumhurbaşkanı yapmak nasıl bir iktidar" çıkışını yapan Muharrem İnce haksız mı?

Kılıçdaroğlu'nun cumhurbaşkanı adayı Abdullah Gül'dü. Gül planını Meral Akşener bozmuştu. Çünkü kendisi adaydı. 2023 seçimlerinde de Kılıçdaroğlu'nun Cumhurbaşkanı adayının Abdullah Gül olduğu anlaşılıyor. Ancak CHP içinde Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş isimleri seslendiriliyor. Bir de Muharrem İnce aktörü var tabii.

AKŞENER FAKTÖRÜ

Tüm hesaplar 2023 Cumhurbaşkanlığı seçimine göre yapılırken, göz ardı edilen bir nokta var. Devlet Bahçeli sürpriz bir çıkış yaparak Meral Akşener'e "Evine dön" çağrısı yaptı. Bu davete Cumhurbaşkanı Erdoğan güçlü bir şekilde destek verdi. Ancak Meral Akşener bu kozu değerlendirip 'cumhur ittifakı' ile 'millet ittifakı' arasında kilit bir rol üstlenmesi gerekirken tam aksine sert bir şekilde karşı çıktı. Hatta "Başıma silah dayasalar mümkün değil" dedi. Akşener'in neden bu denli sert tepki gösterdiğini anlamak için kulislere kulak kabarttım. Cumhur ittifakının cumhurbaşkanı adayı belli. Cumhurbaşkanı Erdoğan. Meral Akşener, cumhur ittifakına geçtiği takdirde cumhurbaşkanlığı iddiasından vazgeçmesi gerekecek. Ancak millet ittifakının cumhurbaşkanı adayı henüz belli değil. "Bahçeli ve Erdoğan'ın davetiyle eli daha da güçlendi. Akşener, millet ittifakının cumhurbaşkanı adayı olma fırsatını yakaladı. En azından kendisi olmasa da istediği ismi aday yapma gücüne kavuştu" denildi. Kemal Bey'in Abdullah Gül'ü düşündüğü kadar Meral Akşener faktörünü de aklında tutması gerekecek.

Sedat Ergin

sergin1@hurriyet.com.tr

Doğu Akdeniz'de NAVTEX hamleleri

18 Ağustos 2020

GAZETELERDE, TV haberlerinde Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki hamleleriyle ilgili yeni 'NAVTEX' bildirimleriyle karşılaşmak artık rutin bir hale gelmeye başladı. Türkiye'nin bu hamlelerini, sıkça Yunanistan'ın yaptığı NAVTEX duyuruları izliyor.

Örneğin, Türkiye geçen pazar günü Kıbrıs'ın güneybatısındaki bir alana yönelik 18 Ağustos-25 Eylül tarihleri için geçerli olacak yeni bir NAVTEX ilan etti. Bu bildirimde Yavuz gemisinin bu alanda çalışmalarını sürdüreceği belirtilerek 'Çalışma sahasına girilmemesi şiddetle tavsiye olunur' denildi.

NAVTEX duyurularının basında, kamuoyunda, daha önemlisi uluslararası politikada bu kadar çok geniş yer tutmaya başlaması aslında Doğu Akdeniz'in Türkiye'nin gündeminde giderek artan bir ağırlık kazanmasının en kayda değer göstergelerinden biridir.

AB'Yİ HAREKETE GEÇİREN NAVTEX

NAVTEX, "denizcilere duyuru" (navigational telex) demek. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan ve eskiden radyoda haber bültenlerinden sonra okunarak bütün denizcilere iletilen NAVTEX duyuruları teknolojinin gelişmesiyle birlikte artık dijital ortamda paylaşıyor.

Bu bildirimler denizlerde seyrüsefer emniyetini sağlamak amacıyla yapılıyor. Muhtemel bir doğa olayı nedeniyle uyarmak amacıyla olabileceği gibi askeri bir tatbikat ya da araştırma faaliyeti için de yapılabiliyor bu duyurular. NAVTEX bildirimiyle koordinatları verilen bölge seyrüsefere kapatılmış oluyor.

Türkiye'nin son dönemdeki NAVTEX duyuruları daha çok sismik araştırma ya da sondaj faaliyetine ilişkin olunca ve bu faaliyetler savaş gemilerinin refakatinde yürütülünce, kaçınılmaz olarak Akdeniz'de özellikle Yunanistan'la yaşanan önemli gerilimlerin de habercisi oluyor.

Nitekim önceki günkü NAVTEX ilanı Avrupa Birliği Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell'in açıklamasıyla karşılaştı. Borrell, bu hamlenin Akdeniz'de tansiyonu ve güvensizliği arttırdığını, diyalog ve müzakereleri sürdürme çabaları ile tansiyonu düşürme girişimlerine zarar verdiğini söyledi. Borrell, Türkiye'yi bu girişimi sonlandırmaya ve AB ile iyi niyetli ve geniş kapsamlı diyaloga çağırdı.

SAHADA ÜÇ GEMİ VAR

NAVTEX bildirimleriyle birlikte son dönemde Türkiye'nin araştırma ve sondaj gemilerinin isimlerini de çok sık duymaya başladık. Türkiye, halihazırda Doğu Akdeniz'de NAVTEX ilan edilmiş üç alanda araştırma faaliyeti yürütüyor. Bu coğrafya üzerinde yürümekte olan tartışmaları ve diplomatik hareketliliği anlayabilmek için bu üç noktaya kısaca göz gezdirelim.

Ancak bunu yapmadan önce kısaca yazıyı tamamlayan haritanın üzerinden gidelim. Bu haritada Akdeniz'de kırmızı ve gri renkte taranmış olan alanlar Türkiye'nin kendi kıta sahanlığı olarak gördüğü ve BM'ye bu yönde bildirimde bulunduğu bölgedir.

Beyaz kesik çizgiler ise batıda Yunanistan'ın kıta sahanlığı, doğuda ise Kıbrıs Rum Yönetimi'nin (KRY) 'münhasır ekonomik bölge' olarak hak iddia ettikleri alanların sınırlarını işaret ediyor. Hemen fark edileceği gibi, Türkiye'nin

açıkladığı deniz yetki sınırlarıyla Yunanistan ve KRY'nin ilan ettiği deniz yetki sınırları çok geniş alanlarda üst üste çıkıyor.

Yani, hak iddialarıyla ilgili ciddi anlaşmazlıklar ortaya çıkıyor. Araştırma gemileri de işte bu anlaşmazlık konusu olan alanlarda çalışma yürütüyor.

ORUÇ REİS, YAVUZ VE BARBAROS HAYRETTİN

Bunlardan birincisi, Oruç Reis gemisinin faaliyetleridir. Bu, sismik araştırma yapan bir gemi. Doğu Akdeniz'de doğu-batı ekseninde Kıbrıs ile Girit'in ortasında, kuzey-güney istikametinde ise Türkiye ile Mısır arasındaki ortay hattın biraz kuzeyinde faaliyet gösteriyor. (Yeşil çizgiler çalışma yapılan alanın NAVTEX sınırları.)

Yunanistan, Kaş'ın 2.1 kilometre karşısında olan Meis Adası'nın kıta sahanlığının buraya kadar uzandığını (200 kilometreye yaklaşıyor) ileri sürerek, Oruç Reis'in kendi kıta sahanlığını ihlal ettiğini iddia ediyor. Türkiye ise bu kıta sahanlığı iddiasının gerçekçi ve makul olmadığını belirterek, geminin BM'ye kendi kıta sahanlığı olarak bildirdiği bölgede araştırma yaptığını söylüyor.

Türkiye'nin ikinci sismik araştırma gemisi 'Barbaros Hayrettin Paşa' ise bir süredir Kıbrıs'ın doğusu ile Lübnan arasındaki orta çizginin hemen batısındaki bir alanda çalışıyor. KRY, bu geminin kendi parselleri üzerinde faaliyet gösterdiğini öne sürerken, Türkiye faaliyetin KKTC'nin ruhsat verdiği alanlarda yürütüldüğünü belirtiyor. Burada KKTC ile KRY arasında bir anlaşmazlık söz konusu.

'Yavuz' gemisi ise sismik araştırmanın bir sonraki etabı olan sondaj faaliyeti yürütüyor. Yavuz için NAVTEX ilan edilen bölge Kıbrıs Adası'nın güneybatısında yer alıyor. Burası Türk hükümetinin 2012 yılında TPAO'ya araştırma ruhsatı verdiği bir alan. KRY ise burasını kendi münhasır ekonomik bölgesi olarak görüyor. Aslında Yavuz için 18 Temmuz-18 Ağustos tarihleri arasındaki dönemi kapsayacak şekilde NAVTEX duyurusu yapılmıştı. Pazar günkü duyuru NAVTEX'in 15 Eylül'e kadar uzatılmasından ibaret.

Özetle, Türkiye Akdeniz'de üç noktada sismik araştırma ya da sondaj faaliyeti yürütüyor. Bir de Yavuz gibi sondaj amacıyla kullanılan 'Fatih' gemisi var. Dün bütün sivil gemilerin seyrüsefer durumlarını gösteren 'Maritime Traffic' web sitesinde Fatih'in Karadeniz'de Amasra açıklarındaki bir noktada bulunduğu saptanmıştı.

GİRİT'İN DOĞUSUNDAKİ KRİTİK BÖLGE

Bu haritanın altını çizmemiz gereken önemli bir yönü gri renkte taranmış olan TPAO'nun ruhsat başvurusunda bulunduğu alanları ilgilendiriyor. Bu alanların önemi Girit ve Rodos adalarının karasularının hemen doğusundaki bölgeyi kapsamaktadır. TPAO'nun başvurduğu bu alanların koordinatları -yasa gereği- Resmi Gazete'nin 30 Mayıs tarihli sayısında yayımlanınca, Yunan hükümeti bu koordinatların kendi kıta sahanlığı üzerinde olduğunu öne sürerek, şiddetli bir tepki vermişti.

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hami Aksoy da bu tepkiler üzerine 2 Haziran tarihinde yaptığı bir açıklamada, "TPAO'nun araştırma ve sondaj faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere başvuruda bulunduğu yeni ruhsat alanları ülkemizin BM'ye bildirdiği kıta sahanlığı sınırları içindedir. Ülkemiz defalarca duyurduğu bu sahada egemen haklarını kullanmayı kararlılıkla sürdürecektir" demişti.

Bu başvuru dosyasının önümüzdeki haftalarda sonuçlandırılacağı anlaşıyor. Ankara'nın bu başvurularla ilgili atacağı adımların, Türkiye-AB-Yunanistan ekseninde sürmekte olan Doğu Akdeniz üzerindeki çekişmeyi daha da kritik bir seyre sokması muhtemeldir.

NOT: Haritada üç araştırma gemisinin bulunduğu noktalar Maritime Traffic web sitesinde dün öğle saatlerinde saptanan yerlerini göstermektedir.

Kur sanayiimizi de vurdu

Esfender KORKMAZ

18 Ağustos 2020

2016 yılına kadar TL değerli para idi. 2007 yılında Merkez Bankası TÜFE bazlı reel kur endeksi 119,55 idi. *(TL döviz sepetine göre yüz 19,55 oranında daha değerliydi.)* 2010 yılında bu endeks yüzde 121,60 idi. *(TL döviz sepetine göre, yüzde 21,60 oranında daha değerliydi.)* 2010 sonrası reel kur endeksi düşmeye başladı fakat 2016 yılında yine de endeks yüzde 101,84 idi. Yani TL hala yüzde 1,84 oranında daha değerli idi. Şimdilerde ise TL değeri yüzde 40 oranında düşük değerdedir.

Normalde, bir ekonomide milli para değer kaybederse ülkenin rekabet gücü artar, ihracatı artar ve sanayi üretim endeksi ile kapasite kullanım oranı büyür. Bunun içindir ki, Çin gibi cari fazla veren ülkeler milli paranın değer kazanmasını istemez. Bizde ise tam tersi, kur artınca ihracat artmıyor, kapasite kullanım oranı düşüyor.

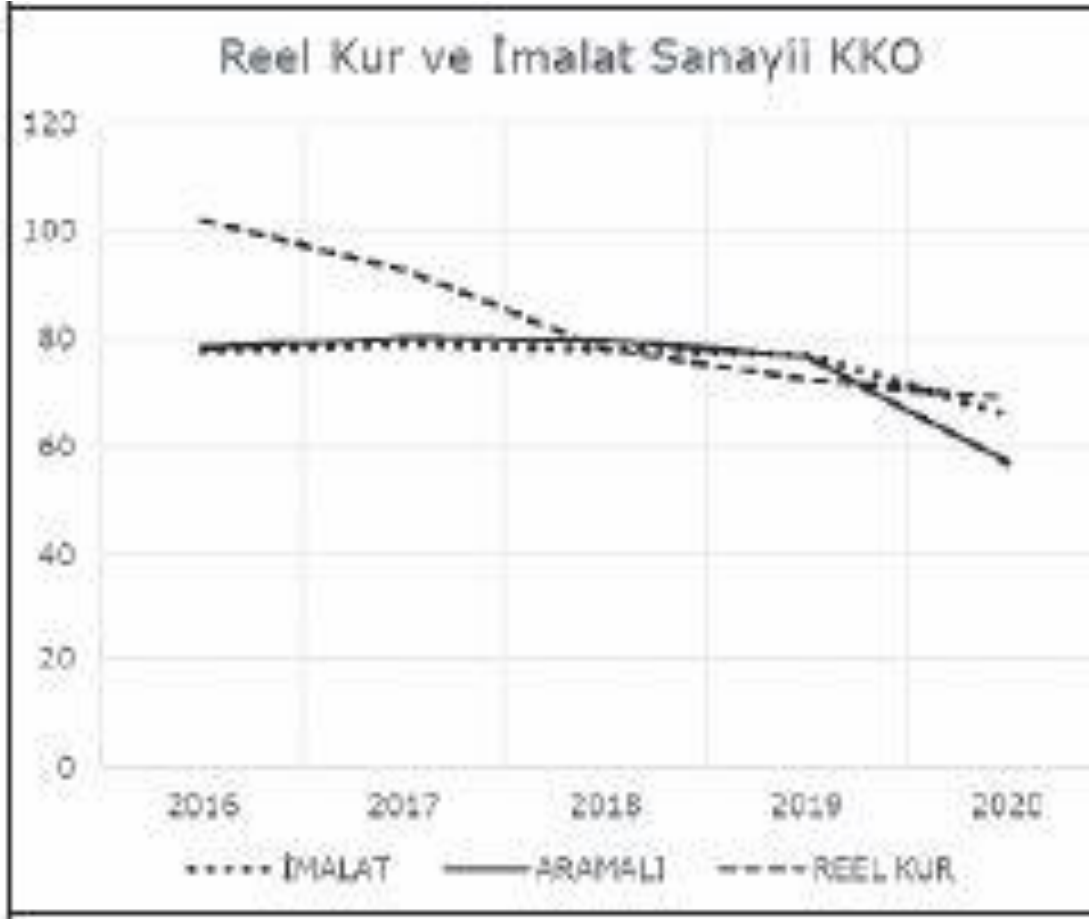
Bunun iki nedeni var;

Birisi, üretimde ithal aramalı ve hammadde girdi oranı yüksektir. Yani üretim dışa bağımlıdır. Kur artınca ithal girdi fiyatı da artıyor.

İkincisi, Türkiye de yatırım için hukuki ve demokratik altyapı yoktur. İthalat pahalı da olsa kimse içerde ikame yatırımı yapmıyor.

2016 yılından beri değer kaybeden TL, Başkanlık sisteminin uyum sorunu ile birleşince imalat sanayiinde kapasite kullanım oranı da düşmeye başladı.

Aşağıdaki grafikte reel kurun düşmesi, yani TL'nin değer kaybetmesine paralel olarak imalat sanayiinde toplam kapasite kullanım oranı ve aynı zamanda ara malları ve hammadde üretiminde kapasite kullanım oranlarının düştüğünü görüyoruz. Oysaki ithalat pahalı olduğu için tersine aramalı ve hammadde kapasite kullanım oranının artması gerekirdi.

Bu süreç aynı zamanda Türkiye'nin erken sanayileşme sürecini hızlandırdı.

Erken sanayisizleşme sanayi sektörünün GSYH payının azalması değildir. Azalma süreci yapısal dönüşümdür. Bu dönüşüm iktisadi gelişme sürecinde hizmetler sektörünün daha hızlı büyümesinden ileri gelir.

Türkiye'de de hizmetler sektörünün GSYH'da payı arttı. Sanayi sektörünün payı azaldı. Ancak bu düşüş teknoloji gelişmeden ve Türkiye iktisadi gelişmesini tamamlamadan ortaya çıktı. Bu nedenle Türkiye erken sanayisizleşme sürecine girdi.

Söz gelimi; Avrupa'da sanayisizleşme var ve fakat GSYH artıyor. Demek ki Avrupa da ekonomik bünye değişiyor. Bazı gelişmekte olan ülkelerde ve bizde ise sanayileşme tamamlanmadan erken sanayisizleşme başladı.

Bizde 2001 krizi ve IMF ile yaptığı stand-by düzenlemesi ile uygulamaya konulan güçlü ekonomi programı ile **erken sanayisizleşme** dönemi başladı. Program; bankacılık sektörünün yeniden yapılanması, mali disiplin, özelleştirme üstüne inşa edilmişti. Reel sektör ve özellikle sanayi sektörünün teşviki ve geliştirilmesi için bir satır bile yoktu.

2002 sonrasında, TL'nin aşırı değer kazanması nedeni ile Gaziantep'te, Denizli'de üretim yapan iplik fabrikaları kapandı. İthalat daha ucuz geldiği için üretip yerine ithalat arttı. Türkiye'de 2003 -2007 arasında tekstil sektörü ihracatta ilk sırada

idi. İpliğe ihtiyaç vardı. Ancak bu ihtiyaç ithalatla karşılanmaya başlandı. Birçok aramalı ithalatla sağlandı. Üretimde ithalatın payı arttı, ithalata bağımlı bir üretim yapısı oluştu ve cari açıkta arttı. Türkiye de sanayi gelişmeden erken sanayisizleşme dönemine girdik.

Öte yandan, sanayisizleşme genel anlamda sanayi sektörünün terk edilmesi olarak algılsak, sanayi ötesi topluma geçmek, söz gelimi bilgi teknolojilerin ağırlıklı olması daha da önemli olacaktır. Ne var ki erken sanayisizleşme sanayi toplumu ötesine geçmenin de yolunu kapattı.

AKP iktidarı önce 2001 IMF güçlü ekonomiye geçiş programını daha sıkı uyguladı. Sonraları sanayileşmenin önünü açan planlamayı rafa kaldırdı. 2009 öncesi düşük kur yüksek faiz çoğu sanayiciyi de spekülâtör yaptı. Teşvikler sanayi sektörü yerine konut sektörüne aktarıldı. Sanayisizleşme bağıra bağıra geldi.

İbrahim Kahveci

Barut olmadan herkesle savaşmak

Tarih kendisinden 4-5 kat sayıca üstün orduları yenen muzaffer kumandanları anlatır.

Sayısal üstünlük önemlidir ama asıl taktik ve yöntemlerle savaşlar kazanılır.

Büyük İskender 40 bin kişilik ordusu ile Darius'un 250 bin kişilik ordusunu taktikle yendi. Ya da Halid Bin Velid 45 bin kişilik ordusu ile 240 bin kişilik Bizans ordusunu yine taktikle yenmişti. (Burada sayılar değil; oranlar önemli)

Barutun savaş alanlarında kullanılması ile zafer kazanma arasında bağ oldukça güçlendi. Artık barut yoksa savaş kazanma ihtimalin de yok demektir. Hem toplar, hem de tüfekler için barut çok önemli hale gelmişti. Günümüzde ekonomik savaş deyimi de çok fazla kullanılıyor. Artık silah savaş yerine para savaş yapılıyor.

Eğer bir mücadele içine giriyorsan o alanda elbette kullanabileceğin silahların ve takviye güçlerin olmalıdır.

Mesela Hitler Stalingrad kuşatmasında takviye kuvvet yollayamadığı için çembere alınan 300 bin askerini kaybetmişti. Ya da Ruslar takviye kuvvet sayesinde yüzde 90'ını kaybettikleri şehri geri aldılar, hem de Almanları ilk kez bozguna uğratarak.

Şimdi biraz ekonomiye bakalım:

Venezuela emperyalist dünyaya meydan okuyor. Kamyon şoförü ile bu meydan savaşını kazanacağı duygusunda. Gerçi şu anda dünyanın en çok varlığına sahip ama en fakir ülkesi. En çok varlığına sahip çünkü, S. Arabistan'dan daha fazla petrol rezervi var. Ama en fakir ülke, çünkü kendi petrolünü bile işleyemiyor.

Demek ki öyle boş şekilde meydan okunmuyormuş. Biraz akıl, biraz strateji, biraz devlet olmak gibi unsurlar gerekiyormuş.

Mesela İran öyle değil. Bakın orada yine de kurumsal bir devlet var ve çarklar ona göre işliyor. Oysa yaptırım noktasında İran'a karşı çok daha ciddi ekonomik abluka var.

18.08.2020

Bu örnekleri neden verdim?

Şimdi bir kaç veri eşliğinde Türkiye’de uygulanan ekonomi politiğe bakalım:

2016 yılı başında G. Afrika Randı ve Brezilya Reali ortalamasını alsak ve bunları TL ile kıyaslasak karşımıza şu tablo çıkıyor. TL bu iki emsal-benzer para birimi karşısında bile %100 değer kaybetmiş durumda. Hem de 2016-2020 arasında.

Tam değerleri vereyim: 07 Ocak 2016: 1 dolar =3,00 TL; 4,00 Real ve 16,0 Rand.

Bugün ise; 1 dolar =7,40 TL; 5,40 Real ve 17,40 Rand...

İyi ama TL neden bu kadar değer kaybetti?

Mesela 13 Ağustos günü itibari ile Merkez Bankası resmi faizi 8,25 ama fiili faizi 9,06. Aslında fiili faiz tam 1 ay önce 7,40 seviyesindeydi. Kısaca MB örtülü şekilde yaklaşık 175 baz puan şimdilik faiz artırdı. Ama bu artırım örtülü şekilde 300 baz puanı da geçerek mecburen en az çift haneye çıkacak.

Ama bu dediklerim aramızda. Lütfen kimse açık etmesin ve MB Başkanı görevden alınmak durumunda kalmasın.

MB faiz artırmak durumunda çünkü piyasada kısa vadeli tahvil faizi ile şu an zaten yüzde 52 fark var. Yani MB faizi 9,06 iken piyasa faizi 13,80 den işlem görüyordu.

Merkez Bankası faizi ile piyasa faizi arasında makasın bu derece açık olması daha önce 2013 yılında yaşanmış. Hatta o zaman fark daha da yüksekmış. Ve bu fark MB’nın faiz artırımını ile sonuçlanmış. Hatta benzer durum 2011’de de yaşandığında yine MB faiz artırımına gitmiş.

Kısaca piyasa daha üstün oluyor ve MB mecburen piyasaya uyuyor.

Ya uymazsa?

Mesela şimdi hem piyasa faizi ile Merkez faizi makası ekside;

hem de enflasyon ile faiz makası ekside.

Kısaca çifte açık pozisyondayız.

Nasıl mı?

Şöyle anlatalım:

Açıklanan enflasyon ile MB filli faizi arasındaki fark Ocak 2020 itibari ile eksiye geçmiş durumda. Son orana göre enflasyon 11,76 ama fiili faiz 9,06.

18.08.2020

Temmuz ayında fiili faiz ortalaması 7,76 seviyesindeyken, açıklanmış olan haziran enflasyonu 12,62 düzeyindeydi. Arada çok ciddi far olduğu aşikar.

Bir taraftan enflasyonun altında faiz vereceksin

Diğer taraftan piyasa faizin ile kamu faizin ekside olacak.

Ve aynı zamanda ekonomi yönetimine güven diplerde olacak ve bu dengeyi sürdüreceksin.

Kısaca barutun yok, silahın yok ama meydanda ben en güçlüleri bile yenerim havasında olacaksın.

Galiba realite de ciddi sıkıntımız var. Umarım aynaya bakar ve politikalarımızı ülke gerçeklerine göre belirleriz.

18 Ağustos 2020, Salı

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

'Koltuğu çok sevdiğimi/ Toplumdaki yerimi/ Erdoğan'ın takdirini/ Kaybedince anladım'

Son günlerde TRN Nağme radyosunda sık sık çalınan bir şarkı var. Güftesi Aşkın Tuna'ya ve bestesi Hüsnü Üstün'e ait olan bu Hicaz şarkının adı "Gittiğinde Anladım" şeklinde... Sözleri şöyle bu şarkının: "Aşkımız ne güzeldi/ Bittiğinde anladım/ Pişmanlıklar faydasız/ Gittiğinde anladım/ Seni çok sevdiğimi/ Kalbimdeki yerini/ Ben senin değerini/ Gittiğinde anladım/ Hayatta hiç bir şeye / Böylesine yanmadım/ Sensiz yaşamak çok zor/ Gittiğinde anladım" Bir dönemde AK Parti'de ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yanında üst düzey görevler almış ve şimdi hem AK Parti'yi hem de Erdoğan'ı yerden yere vuran bir siyasetçi izliyordum. Neler söylemiyordu ki?

Meğer neymiş!

Bu siyasetçiye inanırsanız Davos'taki "One Minute" da onun katkısı ile gerçek olmuştu. Bunun gibi bu siyasetçi görevinden alınıncaya kadar her şeyin mimarı olmuştu. Bunun gibi bir başka eski AK Partili siyasetçi de, kendisi gittikten sonra ekonominin alt üst olduğunu söylemekteydi. Biliyoruz ki AK Parti'nin kurucularından olan ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "Kardeşim" diyerek cumhurbaşkanlığına getirdiği bir başka siyasetçi de, AK Parti'ye ve Erdoğan'a takıntılı olanların cumhurbaşkanı adayı olmak için her türlü işareti veriyordu.

Yeni bir şarkı

Aslında yukarıda "Gittiğinde anladım" şeklindeki şarkının sözlerini bu siyasetçiler için "Gittiğimde anladım" şeklinde ve Hüzam makamında söylemek doğru olmaz mıydı? "İktidara ortak olmak ne güzeldi/ Bittiğinde anladım/ Pişmanlıklar faydasız/ Gittiğimde anladım/ Koltuğu çok sevdiğimi/ Toplumdaki yerimi/ Erdoğan'ın takdirini/ Kaybedince anladım/ Hayatta hiçbir şeye/ Böylesine

18.08.2020

yanmadım/ Ne kadar rahat günlerdi/ Bittiğinde anladım" Evet... Bu şarkıyı kendilerine ithaf ettiğim eski AK Partili siyasetçiler şimdi Cumhurbaşkanı Erdoğan'a Joe Biden'dan daha öfkeli. Ancak bu duygularını iktidardan kopmadan ve görevden alınmadan önce seslendirselerdi, çok eğlenmez miydik? Neyse... Bu da bir siyaset tarzı demek ki...